

Könyvszemle

Két könyv a pécsi tudományos műhelyből

Két könyv, két téma, két tudományág, látószólag semmi közük egymáshoz. Mégis legalább két ponton találkoznak: a franciák és az arabok története a kora középkorban s napjainkban keresztezi egymást; a szerzők pályája pedig a Pécsi Tudományegyetemen fut össze. S a recenzens akár így is kezdhetné volna: két könyv a pécsi tudományos műhelyből.

Hahner Péter munkáját a Műszaki Könyvkiadó jelentette meg. S hogy miért a Műszaki? (A szépírók munkáit gondozó kiadók pedig lézertechnikáról, az épületek szerkezetéről, s ehhez hasonlókról adnak ki könyveket?) Akármilyen legyen is a válasz, a Műszaki jól tette, hogy elkezdett egy országtörténeti sorozatot, melynek legújabb darabja a Franciaország történetéről szóló munka. Azt pedig csak dicsérni lehet, hogy a könyvek megírását magyar szerzőkre bízta. Az országtörténet persze nem ismeretlen a magyar historiográfiában. Franciaország történetéről a hatvanas évek végén Zsigmond László (*Franciaország 1789-1968*. Budapest, Kossuth Kiadó, 1969) már írt, s csak sajnálni lehet, hogy Hahner Péter erről semmit sem jelzett bibliográfiájában. Ezen és más előzmények (a Maecenas országtörténeti sorozata külföldi szerzőkkel) ellenére a Műszaki vállalkozása újdonság, mert az adott országot a kezdetektől napjainkig mutatja be. Franciaország esetében Julius Caesar és a sokkoló 2002-es elnökválasztás a két határpont. A szerző erre 320 oldalt kapott, s ebbe a fejezetek végi kronológiának s a függeléknek is bele kellett férnie. (Apropó függelék! Az *idegen*

nevek kiejtés részben található Vincennes helyes kiejtése *venszenn*, s nem *venszann*.)

A több mint kétezer esztendő történetének megírása igazi kihívás történészek, kiadónak. Az utóbbi választhatta volna azt a megoldást, hogy az egyes fejezeteket az adott kor specialistájára bízta. Szerencsére nem ezt tette, hanem egyetlen szerzőt bízott meg a feladattal. S ez akkor is jó megoldás, ha tudjuk, hogy Hahner Péter a kora középkorban nem olyan otthonos, mint a 18. században vagy a francia forradalom történetében. Az egyszerűsös változatnak az az előnye, hogy az olvasó egységes, kiegyensúlyozott képet kap Franciaországról. S ennek Hahner Péter valóban a specialistája. Nem csupán azért, mert jó tollú író, hanem azért is, mert jó történész, aki nem vész el a részletekben, aki tudja, miből mennyi kell ahhoz, hogy egy-egy periódust úgy rajzoljon meg, hogy politika, gazdaság, társadalom, sőt még a kultúra is beleférjen. Ez persze tömörségre kényszeríti a szerzőt, s közben előfordulhat, hogy egy-egy megállapítás félreértésre ad lehetőséget. „*Franciaország... szerződéseket kötött a trianoni szerződés hasznélvezőivel, Jugoszláviával, Romániával és Csehszlovákiával. (Ezt nevezték kisantantnak).*” – olvasható a könyvben. Kétséggkívül az említett három ország alkotta a kisantantnak, eredetileg *Apró-Antant*-nak nevezett tömörülést, de nem a Franciaországgal kötött szerződések hozták létre. Sőt, s ez nem igazán ismert, Franciaország ellenére, ellene alakult meg 1920-ban, hogy ellensúlyozza azt a Maurice Paléologue nevéhez kapcsolódó politikát, amely Budapestet akarta Párizs dunai politikájának központjává tenni. E politika elleni tiltakozás volt a kisantant mag-

vát jelentő csehszlovák-jugoszláv egyezmény 1920-ban, amelyben a trianoni béke által létrehozott Közép-Európa fenntartására szövetkeztek. Románia csak 1921 áprilisában köt szerződést a két országgal, s ekkorra már a francia külpolitika is a kialakult közép-európai status quo elvét és gyakorlatát képviselte, a kisantant pedig valóban Párizs keleti politikájának egyik pillére lett. Az előbbi eset persze semmit sem von le a könyv pozitívumaiból, amelyekhez még azt is hozzátehetjük: a kétezer éves francia történelem megrajzolása közben megismerjük a szerző saját véleményét is. Az persze nem biztos, hogy az olvasó majd mindennel egyetért. Az a szubjektivitás azonban, amit Hahner Péter megenged magának, csak jót tesz tudományak, ismeretterjesztésnek egyaránt.

Tudomány és ismeretterjesztés a két kulcsszó Kéri Katalin munkájában is. Helyzete azonban kedvezőbb, mint Hahner Péteré, mivel nem csupán ecsetvonásokra kapott lehetőséget, hanem arra, hogy alaposabban körbejárja a középkori muszlim művelődéstörténetet, s ezen belül a nevelés világát. A szerző az Iskolakultúra-könyvek 16. kötetében azt az iszlám civilizációt igyekszik bemutatni, amely jelentős hatással volt az európai tudományos gondolkodás alakulására. Időben ez a 7. századtól a 14-15. század fordulójáig terjedő szellemi kalandozásra ad lehetőséget. S ebbe Mohamed, az iszlám középkori története, az iszlám tanításai éppúgy beleférnek, mint az oktatás, a művelődés különböző területei. Kéri Katalin nem csupán a szakirodalom (angol, francia, spanyol és magyar nyelvű munkák, az interneten található feldolgozások) eredményei alapján készítette el összefoglalóját, hanem felhasználta a rendelkezésére álló publikált arab forrásokat is az előbb jelzett nyelveken. Azt sem árt megjegyezni, hogy a szerző az arab nyelvet is ismeri. Ennek köszönhető az arab nevek, kifejezések gondos és pontos használata, s az, hogy a nyelv segítségével

nemcsak érti, de érzi is az általa bemutatott világot, az európaítól eltérő mentalitást, és ezt az olvasónak is közvetíteni tudja. Amit a szerző nevelésügy cím alatt bemutat, valójában egy szűkebb, német értelmezésű civilizációtörténet, amely az emberi élet szellemi oldalát foglalja magában. S ha valaki nem ismeri ezt a világot, meglepődhet, hogy a 9. században már könyvesboltok voltak, s Bagdadban megépült a Bölcsesség Háza nevű tudományos központ, a világ első nyilvános könyvtárával. Az oktatásban nagy szerepet kapott a memorizálás, mert az iszlám világában fontos értéket képviselő tudás egyik pillérének tartották, s ezen a téren fantasztikusak a teljesítmények: egy ember akár 20 ezer, vagy ennél több sorból álló költeményt is képes volt megtanulni. Ez azért volt fontos, mert csak bizonyos ismeretanyag után képes a diák arra, hogy kérdezzen. S ha ezt nem tette, szégyenletes dolognak tartották. Mintha a számítógépes korszak előzményeit látnánk, hiszen a mai kor meghatározó eszközét is csak akkor tudjuk kihasználni, ha előtte rengeteg információt tápláltunk bele. Az iszlám főleg azzal gyakorolt hatást az európai gondolkodásra, hogy átmentette az ókori értékeket, megismertette a keleti civilizációkkal, miközben a saját értékeit is közvetítette. A mongol hódítás következményeként azonban a 13. században Khorasszántól Bagdadig több évszázad anyagi és szellemi értéke ment tönkre. Paul Valéryt igazolja ezzel a történelem, miszerint a civilizációk halandóak. Vagy, végigolvasva a könyvet, inkább Fernand Braudelnek adunk igazat, aki szerint a civilizációk túlélnek a megválasztásokat, mert elemeik vándorolnak, átmentődnek, s beépülve más civilizációkba, megtermékenyítik azokat? (*Kéri Katalin: Nevelésügy a középkori iszlámban. Iskolakultúra, Pécs, 2002. 211 p. – Hahner Péter: Franciaország története. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002. 320 p.*)

Majoros István
egyetemi docens, ELTE

A G-35-ösök útja

Honvári János: A gépállomások története

Egy 1815-ben, Keszthelyen rendezett mezőgazdasági bemutatóról írták: „... a különféle ánglus és német találmányú szerszámokkal, melyek itt számosan találhatók, ... inkább csak próba gyanánt élünk, mert inkább csak mérésre, mint haszonra valók a mi hazánkban.” A furcsa, maradi nézet nem könnyen szorult vissza Magyarországon. Mezőgazdaságunk gépesítése – számos helyi kezdeményezés ellenére – kezdetleges volt, és olyan is maradt egészen a 20. század közepéig, utolsó harmadáig. A kemény, nehéz emberi munka mellett az agrártermelés, az áruszállítás az ígáslovakra, a jármozott szarvasmarhákra támaszkodott. Az 1938. évi összeírásakor is számba vettek még 1370 járgányos cséplőt és 5865 „tüzesgépet”, a szörvényosan előforduló traktorok, szállítógépek mellett.

Honvári János a világháborús „örökséggel”, a megmaradt gépekkel, az új helyzetekkel indítja vizsgálatát. A földosztás utáni állapotokkal. Amihez viszont hozzátartozott – és nem felejtendő ma sem – viszonylagos elmaradottságunk. Magyarországon a „gépjárművek” száma – a korabeli statisztikai szóhasználattal élve – mindösszesen (személy-, teher- és egyéb „gépjármű”) 24 208 volt 1938-ban. A Dunántúl méretű Dániában 154 ezer, Hollandiában 152 ezer gurult. Jellemzőnek tekinthető, hogy az egy gépjárműre jutó lélekszám hazánkban 375 volt akkor, amikor Dániában csak 24, Németalföldön 57. (De Nagy-Britanniában már csak 18 lakos jutott egy gépegységre.)

Az önmagát agrárszágnak meghatározó Magyarországon mind a mezőgazdasági gépgyártás, mind az agrártermelés gépesítettsége – néhány művelet, technológiai szakasz kivételével – még a követő színvonal gondjaival küszködött. A latifundiumok 1945.

évi felosztását követően a gőzerőre épített nagytechnika már nem érvényesülhetett, a közép- és kisgazdasági gépeltetés pedig megoldatlan volt. A háborús frontok elvonulása után a kevés traktorból, gépből is alig maradt valami. A mintegy milliót kitevő ló- és igázott szarvasmarha-állomány száma is jelentősen megcsappant.

Háborús veszteséget is, százados elmara-
dást is miként lehetett pótolni? Hogyan kellett-lehetett a parancsoló szükségen úrrá lenni, milyen módon teremtett az ország vonóerőt a mezőgazdaságban? Erről számol be – éveken át végzett kutatási eredményeit közreadva – a győri egyetem gazdaságtörténésze, Honvári János.

A szerző az Állami Mezőgazdasági Gépszolgálat megalakulásától, az 1945-1948 közötti években importált nyugati traktorok leállításától kezdve tárgyalja az eseményeket és az azokat – oda-vissza – befolyásoló politikai folyamatokat a vizsgált témakörökben. Munkája a gépállomások átalakulásának – két évtizeddel későbbi – leírásáról, a gépek eladásának megszervezéséről szóló fejezettel zárul. „Azt a célt tűztem magam elé, hogy a magyar agrártörténetnek ezt a meglehetősen elhanyagolt, ugyanakkor fontos kérdését monografikus mélységgel feltárjam” – írja az előszóban. (Feltárára vár az állami gazdaságok története is!) A feltáráshoz tekintélyes levéltári munkát, szakirodalmi elemzést végzett (2675 lábjegyzet!). A forráskritika ugyan jobbára az olvasóra marad, nem is könnyű azt ellátni, de az adatgazdagság kétségtelen kompenzál.

A munka – a vállalt feladatnak és címének megfelelően – a gépállomási szervezet kialakulásának, működésének, a társadalmi (politikai) - gazdasági érdekek ütközésének szenteli a fő figyelmet, de helyet kapnak a különlegességek, a magyar sajátosságok is. Külön fejezetben található például *A minta, a szovjet gépállomások leírása* című rész, vagy az 1953. évi „új szakasz” gépesítési jogalkotási tárgya-

lása. Szerepel az üzemanyagjegy vagy például a tehénistálló gépesítése is. Korabeli FM-adatok alapján bemutatja, hogy a mezőgazdaság vonóerő-kapacitása (igázott tehének nélkül számítva) 1957-ben kisebb volt, mint 1935-ben (261. p.). Tényszerűen, minden pátoszt mellőzve számol be a gépszerelők, traktorosok képzésének mindennapjairól, tanrendjükéről, szálláshelyükről. Megemlíti azt is, hogy előbb (vagy párhuzamosan) még az oktatókat is oktatni kellett, a tanfolyamok résztvevőit pedig tanítani a jegyzetelésre, esetenként az írás-olvasásra is. Igen, a járomszög, az ostornyél, majd a kormánykerék között fokozatok találhatók. Még a G-35-ös körmös traktorok használatakor is...

Hasonló adatsorok szólnak a női traktorosokról. A szólammá silányított egyenlőség mindössze azt jelentette a valóságban, hogy a traktorosok között 6-6,7 % volt a nő 1952-ben, majd 1953-ban. (Ténylegesen még kevesebb, mert többen csak a nyilvántartásban – és a sajtóban – szerepeltek reklám-traktorosként, azaz más beosztásban dolgoztak.)

Érdemes kiemelni, hogy a munka szinte észrevétlenül, adataival, következetes csoportosítási módszerével dokumentál több, a korra és a témára vonatkozatható történeti jellemzőt. Egyre már utaltam azzal, hogy milyen mértékű volt az agrár-műszaki elmaradottságunk, vagyis honnan kellett indulni, mit lehetett folytatni a magyar mezőgazdaságban. (A különbségek még regionálisan is számottevőek voltak, mind a magántulajdonban lévő gépek számát, mind azok kezelését illetően.) Szerencsésen mutatja be a kutatás a szakmai (műszaki) érdekek, valamint a politikai (ideológiai, esetenként vulgármarxista) felfogás ismétlődő ütközését. A „legalább minden járásba gépállomást” politikai követelménye váltakozó eredménnyel győzött a jól működő, igényes gépszolgálat műszaki szemléletével szemben.

Egy harmadik, visszatérő jellemzője a leírásnak a mezőgazdasági nagygépek állami

monopóliuma (külön fejezetben is tárgyalja), illetve bizonyos eszközök, méretek, tulajdonformák fetisizálása.

Évtizedeken át macacsul tartotta magát az a nézet, hogy a nagygép (a szállítóeszköz, sőt a lól!) magántulajdonban (csoporttulajdonban is, lásd tsz.) társadalmilag veszélyes; nem engedélyezendő. Még a vizsgált időszakon túl, a hetvenes években is ragaszkodtak ahhoz – nem mezőgazdasági, hanem közlekedési döntési szinteken –, hogy nagytraktort, tehergépkocsit a mezőgazdasági szervezetek tagja ne birtokolhasson, jöllehet már a mutatványosnak, a vándorméhésznek stb. jogszabály tette lehetővé a tehergépkocsi-vásárlást. (A tilalmat csak 1980 tavaszán oldotta fel a KPM.)

Láthatóvá teszi a szerző azt is, hogy a vizsgált két évtized politikai-gazdasági vezetői hogyan foglaltak állást egy-egy kérdésben, vagy éppen miképp uralták a terepet a minisztériumi szovjet tanácsadók, esetleg maga az apparátus. A levéltári források némelykor új megvilágításba helyezik egy-egy fellépését olyan korabeli vezetőknek, mint Erdei Ferenc, Keresztes Mihály, Hont János, Soós Gábor vagy Dimény Imre, Rázsó Imre, Keserű János. Kortársaik számára is jelenthet újat egy-egy levéltári lelet. Indokolt lenne ezért is – s egy új kiadást és a gazdaságtörténetet is gazdagítani – az egykori munkatársakkal való, talán még lebonyolítható eszmecsere.

Honvári János idézi Gerő Ernőnek az 1948. júliusi szövetkezeti konferencián elmondott beszédéből a következőket: „A gépállomás segítségével traktorra ültetjük a magyar dolgozó parasztot, magasabb szakismeretét, technikai kultúrát viszünk a faluba...” (89. p.). A könyv e voluntarista program megvalósításának módjáról, eredményéről és súlyos áráról ad – immár kellő távlatból – tételes leírást. A G-35-ösök különleges útjáról. A John Deer gépek, a későbbi, a versenyző magyar agrármodell megjelenése már egy másik történet. Valójában annak a vizsgálata: „hogyan épül be a gép az agrártársadalomba... Az egyik

alaprobléma: a termelés hogyan fokozható és hogyan tehető emberibbé a gép segítségével” (Glatz F. 1996-1997. 453. p.)

Honvári könyve hiánypótló és persze hiányokat is hordoz. Nem sokat, pótolhatókat. Megjelenése önmagában utal a mai nagy gondra, „hiányra”: a korszerű, komplex gépesítés és géphasználat megoldatlanságára mezőgazdaságunkban. Aminek szintén következménye, ára van. Akár a mai aratásnak.

A Magyar Mezőgazdaság című hetilapban jelent meg 2003 májusában: „Aratást vállal-

unk Claas kombájnokkal az egész országban, 10e Ft/ha. Fizetni gabonában is lehet.” (Tel. stb.) Egy másik ajánlat: „Aratást vállalok 10 db nagyteljesítményű kombájnjal, valamint szántást... és egyéb szolgáltatást.” Ez lenne a megoldás, a gépesítés jövője? Vándorbri-gádok, fél évszázaddal Móricz Zsigmond, John Steinbeck leírásai után? (Honvári János: *A gépállomások története 1947-1964. Távtan Kft., Budapest, 587 old.*)

Romány Pál

az MTA doktora

Albert Hofmann: LSD

A magyar gyógyszeripar történetében jelentős szerepet játszottak az anyarozs-alkaloidák. A Richter Gedeon Rt.-nél az ergotamin tartarát termelése 1979-re meghaladta a 600 kg-ot. Az anyag jelentős része exportra ment, itthon *Gynofort* néven került forgalomba. További jelentős magyar készítmények: a *Redergam* és a *Bromokriptin*. A svájci Sandoz gyógyszergyárral együtt e területen a magyar ipar jelentős világszínű tényező lett.

Mindezek a készítmények az ún. *lizersav-savszármazékai*, amint a kábítószerként elterjedt *lizersavdiethylamid*, röviden LSD is.

A Sandoz AG gyógyszergyármál dolgozott a könyv ma kilencvenhét éves szerzője, Albert Hofmann, aki 1943-ban felfedezte az LSD-t.

„Vannak olyan élmények, amikről a legtöbb ember fél beszélni, mert nem illeszkednek a hétköznapi valóságba, és kibújnak az értelem alapján történő magyarázat alól” – írja a vegyész szerző könyve előszavában. Ő nem fél beszélni. Leírja, hogy a lizersav számos származékának előállításakor, többek között a diethylamidra is sor került. Amikor az anyag tisztítását végezte, haza kellett mennie, ugyanis furcsa, könnyű szédüléssel párosuló nyugtalanság szállta meg. Otthon lefeküdt és bódultszerű állapotba merült, amire rendkívül élénk fantáziálás volt jel-

lemző, szakadatlanul fantasztikus, rendkívül plasztikus képek és intenzív, kaleidoszkópszerű forgatag lepté meg, Körülbelül két óra múlva ez az állapot megszűnt.

Nehezen tudta elképzelni, hogyan juthatott a szervezetébe bármennyi is ebből az anyagból, hiszen az anyarozsból származó anyagok közismerten mérgező volta hozzászoktatta a kinosan tiszta munkához, de talán egy kevés LSD az ujjhegyén keresztül mégis a szervezetébe kerülhetett. Tehát eddig ismeretlen erejű pszichoaktivitással rendelkező anyagról lehet szó. Hogy a dolog végére járjon, önkísérletnek vetette alá magát. Most már bemért mennyiséget, összesen alig látható 0,25 mg-ot vett magához. Ezúttal a korábbiánál sokkal erősebb volt a hatás, a látóterében minden hullámzott és torz volt, mint ha görbe tükörben látna mindent. A szobában minden forogni látszott, a jól ismert tárgyak groteszk, fenyegető alakot öltöttek, minden bútor folyamatosan mozgásban volt, mintha élne. Azonban a külvilág ilyen groteszk jelenségeinél sokkal rosszabbak voltak azok a változások, amiket saját magában, belső lényében érzett. Hiábavalónak tűnt akarátának minden megfeszítése, hogy feltartóztassa a külvilág széthullását és énjének felolvadását. Egy démon költözött belé, és átvette a hatalmat a teste, az érzékei és a lelke felett. Átvette felette a hatalmat az anyag, amivel kísérletezni kezdett. Az anyag volt az a démon,

ami gúnyosan győzedelmeskedett az akarat felett, iszonyú félelem szállta meg, hogy megbolondult. Másik világba érkezett, ahol más volt a tér és más volt az idő.

Olyan felfedező beszámolóját olvashatjuk a könyvben, akinek leírásai nem mások beszámolóin, hanem saját, mélyen átélt tapasztalatain alapulnak, és ez a tény teszi rendkívül érdekfeszítővé és mindenki számára melegen ajánlhatóvá a művet.

Az LSD kémiai szempontból és pszichikai hatása alapján a mexikói varázsdrogok cso-

portjába tartozik. Felfedezésének kalandja tizenöt évvel később meglepő folytatáshoz vezetett, nevezetesen a varázsnövények izgalmas kutatásához, amelyek bemutatásának ez a könyv is jelentős teret szentel.

Az anyarozs-alkaloidák, a lizergsav-származékok kutatása hazánkban is tovább folyik, többek között a jelen recenzor aktív részvételével. (*Albert Hofmann: LSD. Edge 2000 Kft., Budapest, 2003. 195 p.*)

Szántay Csaba

az MTA rendes tagja

Emigráció és identitás *Szerkesztette Kanyó Tamás*

Az iskoláit Svájcban végzett Kanyó Tamás huszonegy egykori ötvenhatos magyar disszidenssel folytatott hosszú beszélgetést. A többnyire magyar nyelvű, de olykor schwi-tzerdütsch szövegeket eleve bizonyos témákra bontotta szét (miért kivándorlás, miért Svájc, mit tudtak korábban az országról, stb.). Ez a szerkesztett anyag teszi ki a kötet nagyobb felét. A végén rövid formában megtalálható az ellenpár: Kanyó Tamás beszélgetett azokkal a svájciakkal, zömmel akkori egyetemi hallgatókkal, akik a menekülteknek többféle segítséget nyújtottak. A kérdést 2001-ben Budapesten kisebb konferencián (manapság *workshopnak* kell mondani) vitatták meg magyar szakértők, zömmel szo-

ciálpszichológusok vagy szociológusok (Pléh Csaba, Ehmann Bea, Gyáni Gábor, Kónya Anikó, László János, hogy a kötet sorrendjéhez tartsuk magunkat). A kötet néhány itt elhangzott előadás szövegét közli. Az előadások a műfaj, vagyis az úgynevezett *oral history* szempontjait érvényesítették a szövegekre, ezért került a kötet a kiadó történeti sorozatába, de a szociálpszichológia, a szövegelemzés, egyéb tudományterületek elméletét is alkalmazták, a laikus számára olykor messzire menő következtetéseket vonva le a szövegből. A kötet persze elsősorban az 1956-os forradalom és következményei iránt érdeklődők figyelmére tarthat számot, de a módszertani kérdések iránt fogékony olvasónak is számos tanulással szolgál. (*Kanyó Tamás szerk. Emigráció és identitás. L'Harmattan-MTA Kisebbségkutató Intézet, Bp., 2002. 189 p.*)
(-r. -l.)

CONTENTS

Study

Eörs Szathmáry: The Origin of Life	1220
Judit Németh: Evolution of the Universe	1248
László Szabados: From Discovery to Accomplishment. Homage to Doppler and Hubble ...	1256
Dénes Dudits: The Role of Gene and Genome Research in Crop Improvement ...	1263
Iván Berend T.: The Welfare State: Crisis and Solution.....	1273
Gábor Kardos: Legal Nature Of Social Rights: A View	1279
Pál Tamás: New Roles of the State in Hungarian Innovation Policies	1285

Academy Affairs

György Kroó: WSF	1297
András Róna-Tas: The Current Situation and Future of Hungarian Doctoral Schools	1298
Pál Michelberger: The First Ten Years of the Hungarian Accreditation Committee ...	1308
Tibor Szántó R.: Evaluating the Quality of Higher Education: The International Perspective	1317

The Science of the World as Seen by Hungarian Diplomats

Ildikó Szalai-Szűcs: The General Public's Role in Shaping Science Policy – The British Experiences	1325
István Takács: Expert Promotion of E-governing in the USA	1330

Obituary

Edward Teller (<i>Attila Vértes</i>)	1332
--	------

<i>Outlook (László Jéki – Júlia Gimes)</i>	1335
--	------

<i>Book Review</i>	1340
--------------------------	------

Ajánlás a szerzőknek

1. A Magyar Tudomány elsősorban a tudományterületek közötti kommunikációt szeretné elősegíteni, ezért elsősorban olyan kéziratokat fogad el közlésre, amelyek a tudomány egészét érintő, vagy az egyes tudományterületek sajátos problémáit érthetően bemutató témákkal foglalkoznak. Közlünk téma-összefoglaló, magas szintű ismeretterjesztő, illetve egy-egy tudományterület újabb eredményeit bemutató tanulmányokat; a társadalmi élet tudományokkal kapcsolatos eseményeiről szóló beszámolókat, tudománypolitikai elemzéseket és szakmai szempontú könyvismertetések.

2. A kézirat terjedelme szöveges tanulmányok esetében általában nem haladhatja meg a 30 000 leütést (a szóközökkel együtt, ez kb. 8 oldalnak felel meg a MT füzetében), ha a tanulmány ábrákat, táblázatokat, képeket is tartalmaz, a terjedelem 20-30 százalékkal nagyobb lehet. Beszámoló, recenzió esetében a terjedelem ne haladja meg a 7-8 000 leütést. *A teljes kéziratot .rtf formátumban, mágneslemezen és 2 ki nyomtatott példányban kell a szerkesztőségbe beküldeni.*

3. A közlemények címének angol nyelvű fordítását külön oldalon kell csatolni a közleményhez. Itt kérjük a magyar nyelvű kulcsszavakat (maximum 10) is. A tanulmány címe után a szerző(k) nevét és tudományos fokozatát, a munkahely(ek) pontos megnevezését és – ha közölni kívánja – e-mail-címét kell írni. A külön lapon kérjük azt a *levelezési és e-mail címet*, telefonszámot is, ahol a szerkesztők a szerzőt általában elérhetik.

4. Szöveg közbeni kiemelésként *dőlt*, (esetleg **félkövér** – bold) betű alkalmazható; ritkítás, VERZÁL betű és aláhúzás nem. A jegyzeteket lábjegyzetként kell megadni.

5. A rajzok érkezhetnek papíron, lemezen vagy email útján. Kérjük azonban a szerzőket: tartsák szem előtt, hogy a folyóirat fekete-fehér; a vonalas, oszlopos, stb. grafikonoknál tehát ne használjanak színeket. Általában: a grafikonok, ábrák lehetőség szerint minél egyszerűbbek le

gyenek, és vegyék figyelembe a megjelenő oldalak méreteit. A lemezen vagy emailben érkező ábrákat és illusztrációkat lehetőleg .tif vagy .bmp formátumban kérjük; értelemszerűen fekete-fehérben, minimálisan 150 dpi felbontással, és a továbbítás megkönnyítése érdekében a kép nagysága ne haladja meg a végleges (vagy annak szánt) méreteket. A közlemény szövegében tüntessék fel az ábrák kívánatos helyét.

6. Az irodalmi hivatkozásokat mindig a közlemény végén, abc sorrendben adjuk meg, a lábjegyzetekben legfeljebb utalások lehetnek az irodalomjegyzékre. Irodalmi hivatkozások a szövegben: (szerző, megjelenés éve). Ha azonos szerző(k)től ugyanabban az évben több tanulmányra hivatkozik valaki, akkor a közleményeket az évszám után írt a, b, c jelekkel kérjük megkülönböztetni mind a szövegben, mind az irodalomjegyzékben. Kérjük, *fordítsanak különös figyelmet a bibliográfiai adatoknak a szövegben, illetőleg az irodalomjegyzékben való egyeztetésére!* Miután a Magyar Tudomány nem szakfolyóirat, a közlemények csak a legfontosabb hivatkozásokat (max. 10-15) tartalmazzák.

7. Az irodalomjegyzéket abc sorrendben kérjük. A tételek formája a következő legyen:

- Folyóiratcikkek esetében:

Alexander, E. O. and Borgia, G. (1976). Group Selection, Altruism and the Levels of Organization of Life. *Ann. Rev. Ecol. Syst.* **9**, 499-474

- Könyvek esetében:

Benedict, R. (1935). *Patterns of Culture*. Houghton Mifflin, Boston

- Tanulmánygyűjtemények esetén:

von Bertalanffy, L. (1952). Theoretical Models in Biology and Psychology. In: Krech, D., Klein, G. S. (eds) *Theoretical Models and Personality Theory*. 155-170. Duke University Press, Durham

8. Havi folyóirat lévén a *Magyar Tudomány* kefelevonatot nem küld, de az elfogadás előtt minden szerzőnek elküldi egyeztetésre közleménye szerkesztett példányát. A tördelés során szükséges apró változtatásokat a szerző egy adott napon a szerkesztőségben ellenőrizheti.

(A' természettudományi osztály' részére)

Gebhardt Ferencz idősbik rendes tag' helyettes elnöklete alatt:

Jelen Bugát, Frivaldszky rr. tt. — Nendvich, Schoepf II. tt. — Egyéb osztályokból: Bajza, Balogh, Döbrentei, Fesi, Kiss, Luczenbacher, Szilasy, Szitokay, Zsoldos, rr. tt. — Erdélyi, Henszlmann, Peregriny, Széchy, Tasner, Walther II. tt. — Schedel tióknok, Lukács hely. segédjegyző. — Vendég Frommhold Károly orvos dr.

— A' tióknok vendégül bemutatván Dr. Frommhold Károly orvoskari tag urat, 's jelentvén, hogy a' fenálló határozatok' engedelménél fogva kész lenne a' beteg burgonyákban általa észlelt és lerajzolt ázacsokat megismertetni; a' tisztelt vendég az elnöklő r. tag' felszólítására a' következőkben adta elő tapasztalásait.

„Szándékom volt—u. m. — a' Tek. Társaságnak a' burgonyakór körül tett észrevételeimet bővebben előterjeszteni; de időközben Tognio pesti tanárnak jeles munkája e' tárgyról megjelenvén, szerencsém lesz, mintegy ezt kiegészítőleg, azon ázacsok' megismertetésére szorítkozni, mellyek a' beteg burgonyákban találhatnak, 's egyzersmind ezeknek általam természet után vett másaikat bemutatni.

* * *

Tekintvén az ázacsokat, mellyeket a' természet a' rothadt burgonyákban a' kór' lefolyta alatt teremt: köztök legszámosabbban kétség kívül az *angolnácska* (*anguillula*) fordul elő, mellyről nem tudom: észleltetett-e, leiratott-e már? A' két nem külön egyénekben külön fordul elő, mint azokat természet után, görcső' segedelmével, oly szempillantásban festettem le, midőn a' kis állat legelőnkebben mozgott; a' rajzot ime szerencsém van bemutatni.

* * *

Sokkal ritkább a' közönségesen ismert, de Fooke által roszul rajzolt *atka*. Ez épen olyan, mint itt a' rajz' első sorában látható. E' rajzom is egy, a' görcső' alatt elevenen mozgott, állat után készült úgy, hogy annak nem csak háti, de hasi, sőt oldali részét is papirosra tehetém.

